אַף עַל פִּי שֶׁהָיוּ שָׁם עֲמָקִים עֲשָׂרָה (מרדכי שבת סי' שנט): **ה** (מב) [ס]הָיוּ שְׁתֵּי גְּזוּזְטְרָאוֹת זוֹ לְמַעְלָה מִזּוֹ, (מג) מְשׁוּכָּה זוֹ מִכְּנֶגֶד זוֹ מִעֵט (מד) וְאֵינָהּ (מז) רְחוֹקָה מִכְּנֶגְדָּהּ אַרְבָּעָה טְפָחִים, בֵּין אִם עוֹמֶדֶת תּוֹךְ עֲשָׂרָה זוֹ לְזוֹ בֵּין יֵשׁ בֵּינֵיהֶם (מה) יוֹתֵר מִגֹּבַהּ עֲשָׂר אַמּוֹת, [ע]עָשׂוּ לָעֶלְיוֹנָה מְחִיצָה מִשֶּׁל שְׁנֵיהֶם וְלֹא עָשׂוּ לַתַּחְתּוֹנָה כְּלָל, שְׁתֵּיהֶן אֲסוּרוֹת בָּהּ עַד שֶׁיְּעָרְבוּ, (מו) וְכָל שֶׁכֵּן אִם עָשׂוּ שְׁתֵּיהֶן [פ]לַתַּחְתּוֹנָה שֶׁשְּׁתֵּיהֶן אֲסוּרוֹת עַד שֶׁיְּעָרְבוּ. [צ]אֲבָל כָּל אַחַת מֵהֶן שֶׁעָשְׂתָה לְבַדָּהּ בְּשֶׁלָּהּ, (מז) אֵין הָאַחֶרֶת אוֹסֶרֶת עָלֶיהָ (מח) אֲפִלּוּ לֹא עָשְׂתָה הָאַחֶרֶת בְּשֶׁלָּהּ, [ק]וְכֵן (מט) אִם עָשׂוּ בִּשְׁתֵּיהֶן בְּשֶׁתְּפוּת מִשֶּׁל שְׁנֵיהֶם אֵין אַחַת אוֹסֶרֶת עַל חֲבֶרְתָּהּ:

שנו דִּין אַמַּת הַמַּיִם הָעוֹבֶרֶת בֶּחָצֵר. וּבוֹ ב׳ סְעִיפִים:

א * [א]אַמַּת הַמַּיִם (א) * הָעוֹבֶרֶת בֶּחָצֵר, (ס) (ב) עֲמֻקָּה עֲשָׂרָה וּרְחָבָה אַרְבָּעָה, * אֵין מְמַלְּאִין מִמֶּנָּה בְּשַׁבָּת

ס משנה בְּעֵרוּבִין פ״ז (ע״ב) וּכְדִמְפָרֵשׁ לָהּ רַב (שם פח.) וּכְפֵרוּשׁ רַ״שׁ שָׁם בְּלָשׁוֹן רִאשׁוֹן. ע כְּדִמְפָרֵשׁ לָהּ רַב ששת שָׁם. פ פֵּרוּשׁ, שְׁהָעֶלְיוֹנָה מְשְׁתַּפֶּשֶׁת דֶּרֶךְ הַתַּחְתּוֹנָה בְּנַחַת, דְּאִסְרֵי עָלָהּ. צ טוּר מִמַּשְׁמָעוּת הַגְּמָרָא שָׁם. ק שָׁם, וְגַם כֵּן מִמַּשְׁמָעוּת הַגְּמָרָא.

א בְּעֵרוּבִין פ״ז (ע״א).

בֵּאוּר הַיּוֹשֵׁב

ה (מב) רְחוֹקָה. דְּמִפְּלָא שְׁנֵיהֶם נוֹחִים לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בִּשְׁנֵיהֶם וְאוֹסְרִים זֶה עַל זֶה, מִשּׁוּם הָכִי אִם עָשׂוּ מְחִיצָה לָעֶלְיוֹנָה בִּשְׁתֵּפוּת אוֹסֶרֶת זֶה עַל זֶה, וְכָל שֶׁכֵּן אִם עָשׂוּ שְׁתֵּיהֶן לַתַּחְתּוֹנָה דְּעֶלְיוֹנָה אוֹסֶרֶת עַל הַתַּחְתּוֹנָה, דְּנִיחָא לָהּ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בַּתַּחְתּוֹנָה עַל יְדֵי שְׁלִשּׁוּל, אֲבָל אִם כָּל אַחַת עָשְׂתָה לְבַדָּהּ וְאֵין לָהּ חֵלֶק בִּמְחִיצַת חֲבֶרְתָּהּ אֵינָהּ אוֹסֶרֶת עָלֶיהָ, וְכֵן אִם עָשׂוּ לִשְׁנֵיהֶם מִן הַשֶּׁתֵּפוּת וּמִכָּל מָקוֹם כָּל אֶחָד מִשַּׁמֵּשׁ בְּשֶׁלּוֹ וְגִלָּה דַּעְתּוֹ דְּסִלְקָא נַפְשֵׁהּ מֵחֲבֶרְתָּהּ, שׁוּב אֵינָהּ אוֹסֶרֶת עָלֶיהָ. וְכָל זֶה בְּאֵין רְחוֹק בֵּינֵיהֶם אֲרָבָעָה טְפָחִים, אֲבָל בִּרְחוֹק אַרְבָּעָה טְפָחִים אֵין הַתַּחְתּוֹנָה יְכוֹלָה לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּעֶלְיוֹנָה אֶלָּא בְּתַשְׁמִישׁ אָוִיר, וְלָאו תַּשְׁמִישׁ הוּא, עַל כֵּן אֵינָהּ יְכוֹלָה לֶאֱסֹר עַל הָעֶלְיוֹנָה. וְאַגַּבֵּהּ יוֹתֵר מֵעֲשָׂרָה בֵּינֵיהֶם לֹא קָפְדִינַן, דְּמִשְׁתַּמֵּשׁ עַל יְדֵי זְרִיקָה, אַף עַל פִּי שֶׁהוּא תַּשְׁמִישׁ קָשֶׁה:

א (ס) עֲמֻקָּה עֲשָׂרָה וְכוּ׳. דְּבִשְׁעוּר זֶה נַעֲשֶׂה רְשׁוּת לְעַצְמָהּ, וְהָוֵי כַּרְמְלִית אֲפִלּוּ בְּחָצֵר, אֲבָל אִם אֵינָהּ עֲמֻקָּה עֲשָׂרָה אוֹ שֶׁאֵינָהּ רְחָבָה אַרְבָּעָה אֵינָהּ כַּרְמְלִית, וְהָוֵי מְשָׁנָה מִכְּמַל אֲרָבָעָה טְפָחִים, אֲבָל בְּרָחוֹק אַרְבָּעָה טְפָחִים אֵין הַתַּחְתּוֹנָה יְכוֹלָה לֶאֱסֹר עַל הָעֶלְיוֹנָה כְּלָל, וְאִם כֵּן אֵינָהּ יְכוֹלָה לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ כְּלָל, וְכֵן הַדִּין בְּשֶׁנִּפְרְצָה מֵאֵיזֶה נָהָר שֶׁטָּף מַיִם וְעוֹבֶרֶת דֶּרֶךְ הֶחָצֵר מִשְּׁנֵי הָאֲדָדִים כְּמוֹ אַמַּת הַמַּיִם, גַּם כֵּן דִּינָא הָכִי, וּמִכָּל מָקוֹם אִפְשָׁר דְּאִם הוּא מִשְׁעָר שֶׁיִּתְעַכֵּב הַמַּיִם רַק מְשֶׁךְ יוֹם אוֹ יוֹמַיִם, לֹא גָּזְרוּ עַל זֶה שֶׁיִּהְיֶה כַּרְמְלִית, וְצָרִיךְ עִיּוּן:

* אֵין מְמַלְּאִין מִמֶּנָּה וְכוּ׳. אֲבָל בֶּחָצֵר מֻתָּר לְטַלְטֵל אַף אִם לֹא עָשׂוּ שׁוּם תִּקּוּן, וְלֹא אָמְרִינַן שֶׁיִּהְיֶה אָסוּר מִשּׁוּם שֶׁפָּרוּץ בְּמִלּוֹאוֹ לְכַרְמְלִית, וְהָוֵי כְּמִשְׁנֶה מְמֻלֵּאת מַיִם, וְאֵין לְחַלֵּק בֵּין מְמֻלֵּאת לְמִקְצָת, דְּכֵיוָן דְּמִשְׁנֶה הִיא, כֻּלָּהּ שָׁוִין לְעִנְיָן זֶה, וְעַיֵּן לְקַמָּן בְּסִימָן שנט סָעִיף ב׳ בְּהַג״ה וּבְמִשְׁנָה בְּרוּרָה אוֹת ט׳ וְאוֹת י׳ וְאוֹת כ״ב:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

עַיֵּן שָׁם, וּמִכָּל מָקוֹם אַף לְדִידְהוּ (כט) נוֹכַל לִסְמֹךְ עַל דַּעַת הַפּוֹסְקִים הַמְּקִלִּין בָּזֶה: **ה** (מב) הָיוּ שְׁתֵּי וְכוּ׳. אֲבָאֵר בְּקִצְרָה, וְהוּא, דְּבֵית וַעֲלִיָּה עַל גַּבֵּי הָעוֹמֶדֶת אֵצֶל הַנָּהָר, וְיֵשׁ לָהֶם לְכָל אַחַת גְּזוּזְטְרָא הַבּוֹלֶטֶת לִרְלוּת עַל יַדָּהּ מַיִם מִן הַנָּהָר, אִם הָיוּ עוֹשִׂים כָּל אֶחָד מְחִיצוֹת סְבִיבָהּ כַּדִּין הַמְּבֹאָר בְּסָעִיף א׳ הָיוּ שְׁתֵּיהֶן מֻתָּרוֹת בְּשַׁבָּת כָּל אֶחָד לִרְלוּת בִּשְׁלּוֹ, אֲפִלּוּ אִם לֹא עֵרְבוּ יַחַד, וְאִם תִּקְּנוּ שְׁתֵּיהֶן בְּשֶׁתְּפוּת רַק גְּזוּזְטְרָא אַחַת כַּדִּין, בֵּין לָעֶלְיוֹנָה בֵּין לַתַּחְתּוֹנָה, נֶחְשָׁבִין כִּשְׁנֵי אֲנָשִׁים הַדָּרִין בְּחָצֵר אַחַת וַאֲסוּרִין שְׁנֵיהֶם לִרְלוּת דֶּרֶךְ הַגְּזוּזְטְרָא הַהִיא, כֵּיוָן שֶׁרֻּבּוֹת שְׁנֵיהֶם שׁוֹלֶטֶת עָלֶיהָ, אִם לֹא שֶׁעֵרְבוּ בֵּינֵיהֶן. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים, שֶׁשְּׁתֵּי הַגְּזוּזְטְרָאוֹת הָעוֹמְדִים זֶה עַל גַּבֵּי זֶה אֵינָם רְחוֹקִים זֶה מִזֶּה בְּמֶשֶׁךְ הַכֹּתֶל אַרְבָּעָה טְפָחִים, שֶׁנּוֹחַ תַּשְׁמִישְׁתָּהּ, אֲבָל אִם הָיוּ רְחוֹקִים אַרְבָּעָה טְפָחִים, אִם כֵּן כְּשֶׁרוֹצָה בַּעַל הַתַּחְתּוֹן לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּגְזוּזְטְרָא הָעֶלְיוֹנָה צָרִיךְ לִזְרֹק דְּלִי שֶׁלּוֹ בָּאֲוִיר לְהַלְאָה דֶּרֶךְ אַרְבָּעָה טְפָחִים, וְתַשְׁמִישׁ מַפְלָג כָּזֶה אֵין חָשִׁיב לֶאֱסֹר עַל חֲבֵרוֹ אַף כְּשֶׁלֹּא עֵרְבוּ בֵּינֵיהֶן: (מג) מְשׁוּכָּה זוֹ וְכוּ׳. רְצוֹנוֹ לוֹמַר, אֲפִלּוּ מְשׁוּכָּה, (ס) וְכָל שֶׁכֵּן אִם עוֹמֶדֶת זוֹ כְּנֶגֶד זוֹ בְּשָׁוֶה: (מד) וְאֵינָהּ רְחוֹקָה וְכוּ׳. דִּבְרְחוֹקָה מִכְּנֶגְדָּהּ בְּמֶשֶׁךְ רֹחַב הַכֹּתֶל אַרְבָּעָה טְפָחִים, שׁוּב לֹא אָסְרֵי אַהֲדָדֵי, שֶׁאֵינָהּ יְכוֹלָה לְהִשְׁתַּמֵּשׁ אֶלָּא עַל יְדֵי זְרִיקַת הַדְּלִי בָּאֲוִיר מֵרָחוֹק, וְאֵינוֹ חָשׁוּב תַּשְׁמִישׁ לֶאֱסֹר: (מה) יוֹתֵר מִגֹּבַהּ וְכוּ׳. דְּאַגַּבֵּהּ (ס) לֹא קָפְדִינַן, אַף עַל פִּי דְּהֶכְרַח עַל יְדֵי זֶה לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בִּדְלִי עַל יְדֵי זְרִיקָה לְמַעְלָה, וְהִיא תַּשְׁמִישׁ קָשֶׁה, כֵּיוָן שֶׁאֵינוֹ מִשְׁתַּמֵּשׁ דֶּרֶךְ אֲוִיר בְּרֹחַב חֲשִׁיבָא תַּשְׁמִישְׁתֵּהּ לֶאֱסֹר: (מו) וְכָל שֶׁכֵּן אִם עָשׂוּ שְׁתֵּיהֶן לַתַּחְתּוֹנָה. שֶׁתַּשְׁמִישׁ זֶה נוֹחַ יוֹתֵר לָעֶלְיוֹנָה, שֶׁהוּא דֶּרֶךְ יְרִידָה: (מז) אֵין הָאַחֶרֶת וְכוּ׳. הַיְנוּ (נ) אֲפִלּוּ רְגִילָה לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּשֶׁל חֲבֶרְתָּהּ בַּחֹל, אַף עַל פִּי כֵן אֵינָהּ אוֹסֶרֶת עָלֶיהָ, שֶׁבְּעָצְמָהּ הֲלֹא הָרְשׁוּת אֵין שַׁיָּךְ לָהּ, אִם לֹא שֶׁהִתְנוּ בֵּינֵיהֶן בְּפֵרוּשׁ שֶׁכָּל אֶחָד יִשְׁתַּמֵּשׁ בְּשֶׁל חֲבֵרוֹ אָז צְרִיכִין עֵרוּב [פְּרִי מְגַדִּים (משב״ז סק״ז)]: (מח) אֲפִלּוּ לֹא עָשְׂתָה וְכוּ׳. וְכָל שֶׁכֵּן אִם כָּל אַחַת עָשְׂתָה לְעַצְמָהּ דְּמֻתֶּרֶת כָּל אַחַת לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בַּגְּזוּזְטְרָא שֶׁלָּהּ בִּלְי עֵרוּב. אַף יֵשׁ אוֹמְרִים דְּכָל זֶה (נ) דַּוְקָא בְּשֶׁמְּשׁוּכוֹת הַגְּזוּזְטְרָאוֹת זוֹ מִזּוֹ וְאֵין צְרִיכִין לְשַׁמֵּשׁ אַחַת בַּחֲבֶרְתָּהּ, אֲבָל אִם הָעֶלְיוֹנָה מְכֻנָּעַת מַמָּשׁ נֶגֶד הַתַּחְתּוֹנָה וּכְשֶׁהִיא צְרִיכָה לִרְלוֹת מַיִם יוֹרֵד הַדְּלִי שֶׁלָּהּ דֶּרֶךְ נֶקֶב גְּזוּזְטְרָא הַתַּחְתּוֹנָה, וְאֵין בֵּינֵיהֶן אֲוִיר שֶׁל עֲשָׂרָה טְפָחִים בְּגַבֵּהּ, שֶׁתֵּיהֶן אֲסוּרוֹת לְמַלְאוֹת [רַמְבַּ״ם (עירובין פ״ד הכ״ד)]: (מט) אִם עָשׂוּ בִּשְׁתֵּיהֶן וְכוּ׳. רְצוֹנוֹ לוֹמַר, דְּאַף דְּאָמְרִינַן לְעֵיל דְּאִם תִּקְּנוּ לְאַחַת בִּשְׁתֵּפוּת, שֶׁתֵּיהֶן אֲסוּרוֹת לְמַלְאוֹת שָׁם כְּשֶׁלֹּא עֵרְבוּ, הוּא דַּוְקָא אִם תִּקְּנוּ רַק אַחַת וּבַשֵּׁנִיָּה לֹא עָשׂוּ מְחִיצָה כְּלָל, אֲבָל אִם עָשׂוּ תִּקּוּן בִּשְׁתֵּיהֶן בְּשֶׁתְּפוּת, מֻתָּרִים כָּל אַחַת בְּשֶׁלָּהּ, מִשּׁוּם דְּאָמְרִינַן דְּכָל אַחַת סִלְקָה נַפְשָׁהּ מֵחֲבֶרְתָּהּ כֵּיוָן שֶׁעָשְׂתָה לָהּ תִּקּוּן בִּכְפֵנֵי עַצְמָהּ [וּמַה שֶּׁעָשְׂתָה בִּשְׁתֵּפוּת, (ל) אֵיזֶה טַעַם הָיָה לָהֶם בַּדָּבָר], וְכָל שֶׁכֵּן אִם עָשׂוּ רַק בְּאַחַת בִּשְׁתֵּפוּת, וְהַשְּׁנִיָּה עָשְׂתָה מְחִיצָה לְהַגְּזוּזְטְרָא שֶׁלָּהּ לְבַדָּהּ, (ס) בְּוַדַּאי מֻתָּר כָּל אֶחָד לְמַלְאוֹת בִּלְי עֵרוּב, דְּהָא בְּוַדַּאי סִלְקָה נַפְשָׁהּ מֵחֲבֶרְתָּהּ:

א (א) הָעוֹבֶרֶת בֶּחָצֵר. דַּוְקָא כְּשֶׁהִיא עוֹבֶרֶת, דְּהַיְנוּ שֶׁנִּכְנָסָת לֶחָצֵר מִן צַד הָאֶחָד וְיוֹצֵאת מִשָּׁם מִן צַד הָאַחֵר בִּנְקָבִים שֶׁיֵּשׁ תַּחַת הַכְּתָלִים, (ס) אֲבָל אִם יֵשׁ לוֹ בְּרֵכַת מַיִם בְּחָצֵרוֹ וְאֵינָהּ נִמְשֶׁכֶת מִבַּחוּץ אֵין צָרִיךְ שׁוּם תִּקּוּן אֲפִלּוּ רְחָבָה וַעֲמֻקָּה הַרְבֵּה, דְּכָל מַה שֶּׁבְּתוֹךְ הַמְּחִיצוֹת בִּכְלָל רְשׁוּת הַיָּחִיד הוּא: (ב) עֲמֻקָּה עֲשָׂרָה וּרְחָבָה אַרְבָּעָה. דִּכְשִׁעוּר זֶה (ס) נַעֲשׂוּ הַמַּיִם רְשׁוּת לְעַצְמָן וְשֵׁם כַּרְמְלִית עֲלֵיהֶם כְּשֶׁאָר יַמִּים לְשִׁיטָתָיְהוּ, אֲבָל לְדַעַת הַגְּאוֹנִים אֵין רְאָיָה, עַיֵּן שָׁם, וְהִנֵּה הַמְּעַיֵּן בְּרֹא״ש פֶּרֶק הַזּוֹרֵק (שבת פי״א ס״ב) יִרְאֶה דְּדַעְתּוֹ דְּהָא דְּאָמְרִינַן עוֹשֶׂה מָקוֹם אַרְבָּעָה וּמַמְלֵא, הַיְנוּ מְחִיצוֹת גְּבוֹהוֹת עֲשָׂרָה, אִם כֵּן עַל כָּרְחָךְ גַּם הוּא סְבִירָא לֵיהּ כְּדַעַת הַתּוֹסָפוֹת, וְעַיֵּן בְּהַגָּרְ״א שֶׁהֵבִיא רְאָיָה מֵרַ״י עֲרוּבִין כ״ד עַמּוּד ב׳ (ד״ה שאין בעומקו) דְּסִבְירָא לֵיהּ כְּדַעַת הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, וְקָשֶׁה דְּהָא גַּם הוּא רַ״י פֵּרַשׁ [שַׁבָּת ק׳ עַמּוּד ב׳] דְּבִגּוּד הַמְּחִיצָה עוֹשֶׂה מָקוֹם, דְּטַעַם הַיְצִירָא דְּסִפְּינָה הוּא מִשּׁוּם מְחִיצָה תְּלוּיָה, וְאִם כֵּן לְדִידֵיהּ יִשָּׁאֵר רְאָיַת מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק טז) עַל מְכוֹנָה, וְאִם כֵּן דִּבְרֵי רַ״י סוֹתְרִים אַהֲדָדֵי, וְצָרִיךְ עִיּוּן: (כט) דְּהָא אַף לְדִידֵיהּ אֵין רְאָיָה שֶׁהַגְּאוֹנִים יַחְלְקוּ עַל דַּעַת הַתּוֹסָפוֹת בָּזֶה (שם), וּבְפֶרֶט שֶׁמִּדִּבְרֵי הָרַא״ש (שם) מוּכָח דְּסָבַר כְּוָותַיְהוּ, וְגַם מִדִּבְרֵי הָרִיטְבָ״א בְּעֵרוּבִין (פו: ד״ה בין וכו׳ והקשו וכו׳) בְּסוּגְיָא דְּגְזוּזְטְרָא שֶׁהַתִּיק שָׁם דִּבְרֵי הַתּוֹסָפוֹת

בֵּאוּר הַלָּכָה

א * אַמַּת הַמַּיִם. וְהוּא הַדִּין נָהָר [חַיֵּי אָדָם (כלל נג סט״ז)]:

* הָעוֹבֶרֶת בֶּחָצֵר. דַּע, דִּלְפִי הַמְּבֹאָר בַּפּוֹסְקִים, לְאוּ דַּוְקָא שֶׁעוֹבֶרֶת פֹּה מֵעוֹלָם, דְּהוּא הַדִּין בְּשֶׁנִּפְרְצָה מֵאֵיזֶה נָהָר שֶׁטָּף מַיִם וְעוֹבֶרֶת דֶּרֶךְ הֶחָצֵר מִשְּׁנֵי הָאֲדָדִים כְּמוֹ אַמַּת הַמַּיִם, גַּם כֵּן דִּינָא הָכִי, וּמִכָּל מָקוֹם אִפְשָׁר דְּאִם הוּא מִשְׁעָר שֶׁיִּתְעַכֵּב הַמַּיִם רַק מְשֶׁךְ יוֹם אוֹ יוֹמַיִם, לֹא גָּזְרוּ עַל זֶה שֶׁיִּהְיֶה כַּרְמְלִית, וְצָרִיךְ עִיּוּן:

* אֵין מְמַלְּאִין מִמֶּנָּה וְכוּ׳. אֲבָל בֶּחָצֵר מֻתָּר לְטַלְטֵל אַף אִם לֹא עָשׂוּ שׁוּם תִּקּוּן, וְלֹא אָמְרִינַן שֶׁיִּהְיֶה אָסוּר מִשּׁוּם שֶׁפָּרוּץ בְּמִלּוֹאוֹ לְכַרְמְלִית,

שַׁעַר הַצִּיּוּן

מוֹכַח גַּם כֵּן דִּסְבִירָא לֵיהּ כְּוָותַיְהוּ בְּעִקַּר הַדִּין דְּהַתִּירָא דִּמְחִצָּה תְּלוּיָה הוּא אֲפִלּוּ בְּשֶׁאֵין גְּבוֹהָּ עֲשָׂרָה, אִם כֵּן בְּוַדַּאי אֵין לְהַחְמִיר בָּזֶה: **ה** (ל) פְּשׁוּט. לְבַד מַה שֶּׁמִּים הַשַּׁלְחָן עָרוּךְ אֲבָל כָּל אַחַת וְכוּ׳, בָּזֶה יֵשׁ נִפְקָא מִינָּהּ אִם עוֹמֶדֶת זוֹ כְּנֶגֶד זוֹ בְּשָׁוֶה, וְכֵמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּסָעִיף קָטָן (מ״ז) [מ״ח] בְּשֵׁם הָרַמְבַּ״ם (עירובין פ״ד הכ״ד) עַיֵּן שָׁם:

(לא) מַשׂ״ז (סק״ז): (לב) גְּמָרָא (עירובין פח.): (לג) גַּם בְּלִבּוּשׁ (סעיף ה) הָעֲתִיק דִּין זֶה, וּבְוַדַּאי מְקוֹרוֹ הוּא מֵהָרַמְבַּ״ם (עירובין פ״ד הכ״ד-כה), וּלְפָלָא שֶׁלֹּא זָכַר דְּכָל זֶה דַּוְקָא אִם [אֵין] בֵּינֵיהֶן עֲשָׂרָה טְפָחִים, כְּמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בָּרַמְבַּ״ם: (לד) בֵּית יוֹסֵף, וְהִנֵּה הַדִּין הַזֶּה נוֹגֵעַ מֵהַשּׁוּר, וְעַיֵּן בְּאֵלִיָּה רַבָּה (סק״כ) [א]דְּיֵשׁ רַאשׁוֹנִים שֶׁחוֹלְקִין עַל זֶה:

(לה) גְּמָרָא (שם):

א (ס) כֵּן מוּכָח מִלְּקַמָּן בְּהַג״ה, וּפְשׁוּט: (ע) רַ״שׁ (עירובין פו. ד״ה שלא) וּשְׁאָרֵי פּוֹסְקִים:

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] ובשו״ע הרב כתב כהמתירים.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הִלְכוֹת שַׁבָּת סִימָן שנו

(ג) אֶלָּא אִם כֵּן עָשׂוּ לָהּ (ג) מְחִיצָה גְּבוֹהָ עֲשָׂרָה (ד) בִּכְנִיסָתָהּ וּבִיצִיאָתָהּ [ב]וְיִהְיֶה טֶפַח מִמָּנָּה (ג) (ה) מְשֻׁקָּע בַּמַּיִם, [ג]וְאִם הָיְתָה הַמְּחִיצָה כֻּלָּהּ יוֹרֶדֶת בְּתוֹךְ הַמַּיִם צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה טֶפַח מִמָּנָּה יוֹצֵא (ו) לְמַעְלָה מִן הַמַּיִם. וְאִם הִתְחִיל לַעֲשׂוֹת הַמְּחִיצָה (ז) אֵצֶל הַשָּׂפָה מִכָּל צַד וְלֹא חִבֵּר אוֹתָהּ (ז) בְּאֶמְצַע, כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ הַמַּיִם נִכְנָסִים וְיוֹצְאִים דָּרֶךְ [ד]שָׁם, אִם אֵין בֵּינֵיהֶם שְׁלֹשָׁה טְפָחִים, שָׁרֵי, (ח) דְּאָמְרִינַן לְבוּד, יֵשׁ בֵּינֵיהֶם שְׁלֹשָׁה טְפָחִים, אָסוּר. הַגָּהּ: וְאִם הַנְּקָבִים שֶׁהָאֶמָּה נִכְנָס וְיוֹצֵא בָּהֶם אֵינָם רְחָבִים שְׁלֹשָׁה, (ט) אֲפִלּוּ מְחִיצָה אֵינוֹ צָרִיךְ (בית יוסף בשם ריטב"א (פירושין פו. ד"ה ממנו)): **ב** [ה]חֲצֵר שֶׁנִּפְרְצָה, וּלְשׁוֹן יָם עוֹבֵר עַל הַפִּרְצָה, [ו]אִם אֵינוֹ בְּמִלּוּאוֹ, [ז]וְאֵין בַּפִּרְצָה יוֹתֵר מֵעֲשָׂרָה, (י) מֻתָּר (ה) לְמַלְּאוֹת מִמֶּנּוּ וּלְהַכְנִיס לַבַּיִת. נִפְרְצָה (יא) בִּמְלוֹאָה, אוֹ שֶׁיֵּשׁ בַּפִּרְצָה יוֹתֵר מֵעֲשָׂרָה, [ח]אִם נִשְׁאַר בַּמָּקוֹם שֶׁנִּפְרַץ (יב) גְּדוּדִים [ט]גְּבוֹהִים עֲשָׂרָה, וְהַמַּיִם מְכַסִּים אוֹתוֹ, * מֻתָּר לְמַלְּאוֹת (יג) מִמֶּנּוּ (ו) [ב]חֲצַר, *)אֲבָל אָסוּר לְהַכְנִיסָן לַבַּיִת אֶלָּא אִם כֵּן עָשׂוּ מְחִיצָה (יד) גְּבוֹהָ עֲשָׂרָה עַל הַמַּיִם. (טו) לֹא נִשְׁאַר גְּדוּדִים,

ב רמב"ם פרק ג' (מעירובין הכ"א) וכן כתב הרי"ף (עירובין כח:) והרא"ש (עירובין פ"ח ס"ט), וכרבי יהודה וכדמפרש לה בגמרא שם (עירובין פו ע"א-ע"ב). ג הרמב"ם (שם) מפשמעות הגמרא שם. ד טור. ה ברייתא שם י"ב (ע"א). ו כפרש"י ור"י שם. ז שם בברייתא. ח שם בגמרא. ט בפרש"י ור"י שם. * (פרוש התוספות (שם יד: ד"ה הכא) והרא"ש (שם פ"א סט"ז), משום דפעמים המים שוקעים והמחיצה נראית בחצר ואינה נקרת בבית).

בַּאֵר הַיטֵב

כְּרָשׁוּת שֶׁעוֹמֶדֶת שָׁם, אִי בְּרָשׁוּת הָרַבִּים הֲרֵי רְשׁוּת הָרַבִּים וְאִי בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד הֲרֵי רְשׁוּת הַיָּחִיד: (ב) **מְחִיצָה.** אֲבָל מְחִיצַת הַחָצֵר שֶׁהִיא תְּלוּיָה וְעוֹבֶרֶת, אֵינָהּ מוֹעֶלֶת לָהּ, כֵּיוָן שֶׁלֹּא נַעֲשֵׂית לְשֵׁם מַיִם. רַשׁ"י (פירושין פו. ד"ה עשו), וְעַיֵּן מֻגָּן אַבְרָהָם (סק"ב): (ג) **מְשֻׁקָּע.** לַחֲלֹק בֵּין הַמַּיִם שֶׁבַּחוּץ שֶׁהֵם כְּרָמְלִית, לַמַּיִם שֶׁבְּפָנִים: (ד) **בְּאֶמְצַע.** פֵּרוּשׁ, שֶׁבְּצַד הַכְּנִיסָה וּבְצַד הַיְצִיאָה עֲשָׂה מְחִיצָה לְרֹחַב הָאֶמָּה, אֲבָל שֶׁלֹּא עָשָׂה מְחִיצָה בְּצַד הַכְּנִיסָה כְּלָל בְּחֲתִיכָה אַחַת אֶלָּא בִּשְׁתֵּי חֲתִיכוֹת, דְּבְאֶמְצַע הַמְּחִיצָה הַנִּיחַ מָקוֹם פָּנוּי, וְכֵן

בֵּאוּר הֲלָכָה

מְשׁוּם דְּאָמְרִינַן דִּדְמֵי הָאֶמַּת הַמַּיִם שֶׁהֵם עֲמֻקִּים עֲשָׂרָה, נַעֲשׂוּ מְחִיצָה לְהַסְפִּיק בֵּינָהּ וְלַחֲצֵר. וּלְעִנְיַן לְטַלְטֵל בֶּחָצֵר, אֲפִלּוּ אִם הָיָה נִפְרָץ בְּתִלֵּי הֶחָצֵר כְּנֶגֶד הָאֶמַּת מַיִם מִשְּׁנֵי הַצְּדָדִין בֵּיתֵר מֵעֲשָׂרָה, גַּם כֵּן שְׁרֵי לְטַלְטֵל בֶּחָצֵר, שֶׁהֲרֵי הֶחָצֵר מֻקָּף מֵאַרְבָּעָה רוּחוֹתָיו [דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּשָׁה כְּתִלֵּי הֶחָצֵר, וְדֶפֶן הָרְבִיעִי הוּא מֵאֶמַּת הַמַּיִם גּוּפָא כַּנַּ"ל]. מֻגָּן אַבְרָהָם (סק"ב) בְּשֵׁם הָרַאֲב"ד (בהשגות פט"ו ה"ד). וּלְפָלְפָא עַל הַחַיֵּי אָדָם בְּסִימָן נ"ג (ס"ז) שֶׁהֶעְתִּיק דִּין זֶה רַק בִּנְפָרַץ מִצַּד אֶחָד מִכְּתֵלֵי הֶחָצֵר, דְּפָשׁוּט דִּלְפִי טַעַם הָרַאֲב"ד, אֲפִלּוּ בִּנְפָרַץ מִשְּׁנֵי הַצְּדָדִין. **עוד כָּתַב הַמֻּגָּן אַבְרָהָם** (שם), **דְּהָא דְּאָמְרִינַן שֶׁדִּמְּיֵנִי הָאֶמַּת הַמַּיִם נֶחְשָׁב לְדָפֶן לְהַתִּיר הַטַּלְטוּל בֶּחָצֵר, הוּא אֲפִלּוּ בְּמֻשְׁפָּע, אֲכָן דַּוְקָא אִם מִתְלַקֵּט עֲשָׂרָה טְפָחִים מִתּוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת, אֲבָל אִם מֻשְׁפָּע בְּיוֹתֵר, שֶׁמִּתְלַקֵּט עֲשָׂרָה מִתּוֹךְ חָמֵשׁ אַמּוֹת, לֹא הֲרֵי כְּמְחִיצָה וּמְמֵילָא אָסוּר לְטַלְטֵל בֶּחָצֵר:**

ב * **מֻתָּר לְמַלְּאוֹת מִמֶּנָּה בֶּחָצֵר.** פֵּרֵט זֶה אֵינוֹ מְסֻכָּם מִכָּל הַפּוֹסְקִים, עַיֵּן בְּבֵית יוֹסֵף דְּהוּא רַק לְשִׁטַּת הַתּוֹסָפוֹת (פירושין יב: ד"ה הכא) וְהָרֹא"שׁ (פ"א סט"ז), וּבְרִיטְבָ"א (שם יב: ד"ה הא) כָּתַב עַל פֵּרוּשָׁם דְּהוּא דְּחַק גָּדוֹל. וְאִפְשָׁר מְשׁוּם דְּהוּא מִלְּתָא דְּרַבָּנָן, סָמַךְ הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ עֲלֵיהֶם:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

וּנְהָרוֹת, וּלְפִיכָךְ כְּשֶׁעוֹבְרִין דֶּרֶךְ חֲצֵרוֹ אָסוּר לְמַלְּאוֹת מֵהֶן בְּשַׁבָּת, אֲבָל אִם אֵין עֲמֻקִּין עֲשָׂרָה (ג) אוֹ שֶׁאֵינָם רְחָבִים אַרְבָּעָה, מֻתָּר לְמַלְּאוֹת מֵהֶן בְּלִי שׁוּם תִּקּוּן, דְּבָטֵל הוּא לְגַבֵּי רְשׁוּת הַיָּחִיד: (ג) **אֶלָּא אִם כֵּן עָשׂוּ וְכוּ'.** דְּכֵיוָן (ד) שֶׁמִּבְּדִילִין מִשָּׁאָר הַמַּיִם שֶׁחוּץ לֶחָצֵר, הַמַּיִם שֶׁבְּתוֹךְ הֶחָצֵר בְּטֵלִין לְגַבֵּיהּ. דִּבְעַלְמָא הֲלֹא קָיְמָא לָן דְּכָל מַה שֶּׁבְּתוֹךְ הַמְּחִיצוֹת רְשׁוּת הַיָּחִיד הוּא, וְרַק בָּזֶה כְּשֶׁמִּתְחַבְּרִין עִם הַמַּיִם שֶׁמִּבַּחוּץ אֲמְרִינַן דְּאֵינָם בְּטֵלִים וְנַעֲשׂוּ רְשׁוּת לְעַצְמָן, מַה שֶּׁאֵין כֵּן כְּשֶׁמִּבְּדִילִין, שֶׁם רְשׁוּת הַיָּחִיד עֲלֵיהֶם. וּמְחִיצַת הֶחָצֵר גּוּפָא (ה) אַף אִם שָׁקוּעַ הַרְבֵּה בַּמַּיִם אֵינוֹ מוֹעִיל בָּזֶה, דִּבְעֵינַן שֶׁיְּהֵא נִרְאֶה שֶׁנַּעֲשָׂה בִּשְׁבִיל הַמַּיִם: (ד) **בִּכְנִיסָתָהּ וּבִיצִיאָתָהּ.** רָצוֹנוֹ לוֹמַר, בְּמָקוֹם כְּנִיסַת הַמַּיִם לֶחָצֵר וּבְמָקוֹם יְצִיאַת הַמַּיִם מִן הֶחָצֵר, וְהַכֹּל בִּפְנִים עַל (ו) פְּנֵי רֹחַב אַמַּת הַמַּיִם: (ה) **מְשֻׁקָּע בַּמַּיִם.** לַחֲלֹק בֵּין הַמַּיִם שֶׁבַּחוּץ שֶׁהֵם כַּרְמְלִית, לַמַּיִם שֶׁבְּפָנִים: (ו) **לְמַעְלָה מִן הַמַּיִם.** כְּדֵי שֶׁיְּהֵא נִכָּר קָצַת הַמְּחִיצָה הַמַּסְפִּיקָתָן: (ז) **אֵצֶל הַשָּׂפָה מִכָּל צַד וְכוּ'.** פֵּרוּשׁ, שֶׁבְּצַד הַכְּנִיסָה וּבְצַד הַיְצִיאָה עָשָׂה מְחִיצָה בְּצַד הַכְּנִיסָה כֻּלָּהּ בַּחֲתִיכָה אַחַת אֶלָּא בִּשְׁתֵּי חֲתִיכוֹת, דִּבְאֶמְצַע הַמְּחִיצָה הִנִּיחַ מָקוֹם פָּנוּי, וְכֵן בְּמְחִיצָה שֶׁל צַד הַיְצִיאָה: (ח) **דְּאָמְרִינַן לְבוּד.** וּמִטַּעַם זֶה, אֲפִלּוּ הִנִּיחַ הָרְבֵּה חֲלָלִים בֵּינֵיהֶם, כְּגוֹן שֶׁעָשָׂה הַמְּחִיצָה מְקָנִים וּבֵין כָּל אֶחָד וְאֶחָד פְּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה, שָׁרֵי [חַיֵּי אָדָם (חלק שני כלל נג סעיף טז)]: (ט) **אֲפִלּוּ וְכוּ'.** דְּכָל מַה שֶּׁפְּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה אָמְרִינַן לְבוּד. וְנִרְאֶה, דְּזֶה אֲפִלּוּ אִם מִצַּד הַשֵּׁנִי הוּא רָחָב שְׁלֹשָׁה אַף עַל פִּי כֵן אֵין צָרִיךְ תִּקּוּן, כֵּיוָן דְּמִצַּד אֶחָד הוּא כְּסָתוּם לְגַמְרֵי, וּכְעֵין לְשׁוֹן יָם הָעוֹבֶרֶת בְּתוֹךְ הֶחָצֵר הַמְּבֹאָר לְקַמִּיהּ: **ב** (י) **מֻתָּר לְמַלְּאוֹת מִמֶּנּוּ.** אַף עַל פִּי (מ) שֶׁהִיא עֲמֻקָּה עֲשָׂרָה וּרְחָבָה אַרְבָּעָה. וְאֵינוֹ דּוֹמֶה לְאֶמַּת הַמַּיִם הַמְּבֹאָר בְּסָעִיף א', דִּבְכָאן כֵּיוָן שֶׁנִּכְנָס לְשׁוֹן הַיָּם בֶּחָצֵר וְאֵינוֹ יוֹצֵא מִמֶּנָּה לְצַד אַחֵר הוּא כְּבוֹר שֶׁבֶּחָצֵר וּמְחִיצוֹת הֶחָצֵר מַתִּירוֹת אוֹתָהּ [דְּכֵיוָן שֶׁלֹּא נִפְרַץ יוֹתֵר מֵעֲשָׂרָה, הוּא בִּכְלַל פֶּתַח דְּהֶוֵי כְּאִלּוּ הַמְּחִיצוֹת קָיְמִין], מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּאֶמַּת הַמַּיִם שֶׁנִּכְנָסָת וְיוֹצֵאת תַּחַת כְּתֵלֵי הֶחָצֵר מִשְּׁנֵי הַצְּדָדִים חוֹלֶקֶת רְשׁוּת לְעַצְמָהּ וְהֶוֵי כַּרְמְלִית: (יא) **בִּמְלוֹאָהּ.** הַיְנוּ כָּל כֹּתֶל הֶחָצֵר שֶׁלְּצַד הַמַּיִם: (יב) **גְּדוּדִין גְּבוֹהִין עֲשָׂרָה.** דְּבָזֶה נֶחְשָׁב כְּאִלּוּ הַמְּחִיצוֹת עֲדַיִן קַיָּמוֹת: (יג) **מִמֶּנּוּ בֶּחָצֵר.** דִּפְעָמִים (ט) שֶׁהַמַּיִם שׁוֹקְעִים וְהַמְּחִיצָה נִכֶּרֶת וְלָכֵן אַף כְּשֶׁאֵין הַמַּיִם שׁוֹקְעִים הִתִּירוּ חֲכָמִים, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּבֵית שֶׁהוּא רָחוֹק מִן הַמְּחִיצָה לְעוֹלָם אֵין הַמְּחִיצָה נִרְאֵית אֲפִלּוּ כְּשֶׁהַמַּיִם שׁוֹקְעִים: (יד) **גְּבוֹהָ עֲשָׂרָה.** וְרָחְבָּהּ שֶׁל הַמְּחִיצָה אֵין צָרִיךְ עַל פְּנֵי כָּל הַפִּרְצָה, וְרַק שֶׁיִּסְתֹּם הַשָּׁטַח עַד שֶׁלֹּא יִשָּׁאֵר אֶלָּא עֶשֶׂר אַמּוֹת פָּרוּץ דְּהוּא שִׁעוּר פֶּתַח: (טו) **לֹא נִשְׁאַר גְּדוּדִים וְכוּ'.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר, שֶׁלֹּא

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(ג) **עַיֵּן בַּאֵר הַיטֵב** (סק"א) **שֶׁכָּתַב דְּאִם אֵין רְחָבִים אַרְבָּעָה אַף שֶׁעֲמֻקִּין עֲשָׂרָה בְּטֵל הוּא לְרְשׁוּת שֶׁעוֹמֶדֶת בְּתוֹכָהּ וְאִי בִּרְשׁוּת הָרַבִּים הֲרֵי רְשׁוּת הָרַבִּים,** וְדַיְקָא זֶה מִלְּשׁוֹן מֻגָּן אַבְרָהָם (סק"א) שֶׁהִעְתִּיק מַרְשַׁ"ל עַרוּכִין פ"ז (ע"א) דִּבּוּר הַמַּתְחִיל שֶׁלֹּא, [וְנִמְשַׁמַּע כֵּן לְכְאוֹרָה מִדְּבָרָיו]. **אֲבָל בָּאֶמָּה הַדִּין פָּשׁוּט דְּאִם הוּא גְּבוֹהַּ עֲשָׂרָה וְאֵינָהּ רְחָבָה אַרְבָּעָה וְעוֹמֶדֶת בִּרְשׁוּת הָרַבִּים הֲרֵי מָקוֹם פָּטוּר, דְּאֵין לָנוּ עֶסֶק עֲשָׂרָה בִּרְשׁוּת הָרַבִּים שֶׁיְּחֻשַּׁב כִּרְשׁוּת הָרַבִּים,** וְכֵן מוֹכֶה בְּרַמְבַּ"ם פֶּרֶק י"ד הֲלָכָה כ"ד וּבְיוֹתֵר בְּבֵאוּרוֹ בְּפֵרוּשׁ הַמִּשְׁנָה (עירובין פ"ח מ"ז) מְבֹאָר לְהַדְיָא כִּדְבָרֵינוּ, וְרַשׁ"י

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

(טז) אָסוּר אֲפִלּוּ לְמַלְאוֹת (ו) בָּחָצֵר:

שנז דִּינֵי חָצֵר פָּחוֹת מֵאַרְבַּע אַמּוֹת וּבִיב. וּבוֹ ג׳ סְעִיפִים:

א (א) * [א]חָצֵר שֶׁפְּחוּתָה מֵאַרְבַּע אַמּוֹת עַל אַרְבַּע אַמּוֹת (ב) שֶׁהִיא סְמוּכָה לִרְשׁוּת הָרַבִּים, אֵין שׁוֹפְכִין לְתוֹכָהּ מַיִם בְּשַׁבָּת (ג) בִּימוֹת הַחַמָּה, שֶׁבֵּינוֹן שֶׁאֵין בָּהּ אַרְבַּע אַמּוֹת, אֵין סָאתַיִם מַיִם שָׁאָדָם עָשׂוּי לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכָל יוֹם רָאוּי לִבָּלַע בָּהּ וְהָוֵי כְּאִלּוּ שׁוֹפֵךְ לִרְשׁוּת הָרַבִּים, לְכָךְ צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת גַּמָּא * שֶׁתְּהֵא חֻלָּלָהּ מַחֲזֶקֶת סָאתַיִם. הַגָּהּ: (ד) וְכָל גַּמָּא שֶׁהִיא חֲצִי אַמָּה עַל חֲצִי אַמָּה בְּרוּם שִׁלְשָׁה חֲמִשֵּׁי אַמָּה, מַחֲזֶקֶת סָאתַיִם (רמב״ם (נזק פט״ו הט״ו)). בֵּין אִם יַעֲשָׂנָּה בִּפְנִים בָּחָצֵר אוֹ (ה) בַּחוּץ, אֶלָּא שֶׁאִם יַעֲשָׂנָּה בַּחוּץ צָרִיךְ (ט) לְכַסּוֹתָהּ בִּנְסָרִים (ו) כְּדֵי (ז) שֶׁתְּהֵא מְקוֹם פְּטוּר * וְיִפְּלוּ הַמַּיִם מִיָּדוֹ לִמְקוֹם פָּטוּר. וְכֵיוָן שֶׁיַּעֲשֶׂה גַּמָּא, (ח) * [ב]יָכוֹל לִשְׁפֹּךְ בָּהּ כָּל מַה שֶּׁיִּרְצֶה. וְאִם אֵינָהּ מַחֲזֶקֶת סָאתַיִם, לֹא יִשְׁפֹּךְ

א משנה שם בְּצָרוּכִין פ״ח (ע״א). ב טור וְכֵן כָּתַב הָרִיטְבָּ״א (ד״ה אלא), וְסִיּם שָׁם, דְּאָדָם עָשׂוּי לְהִסְתַּפֵּק סָאתַיִם מַיִם, וְכִי מִסְתַּפֵּק טָפֵי, לֹא שְׁכִיחַ הוּא וְלֹא גָּזְרוּ בֵּיהּ רַבָּנָן.

בַּאֵר הַיטֵב

בַּבַּיִת אֵין הַמְּחִיצוֹת נִכָּרוֹת: (ו) **בָּחָצֵר.** כְּלוֹמַר, דְּאָסוּר לְטַלְטֵל בְּחָצֵר. וְאִם הַלְּשׁוֹן יָם עָמק עֲשָׂרָה, הוּא נָחְשָׁב לִמְחִיצָה וּמֻתָּר לְטַלְטֵל בְּחָצֵר, אֲבָל אָסוּר לְמַלֹּאת מִמֶּנּוּ. כֵּיוָן שֶׁאֵין מְחִיצָה עַל גַּבֵּהּ בֵּינוֹ לְבֵין הַמַּיִם שֶׁבַּחוּץ, שֶׁהֲרֵי נִפְרָץ בְּמִלּאוֹ וְהַיָּם הֲרֵי כַּרְמְלִית. רַאֲבַ״ד (שבת פט״ו הי״ד) וְרא״ש (עירובין פ״א סי׳ טז). כָּתַב הַטַּ״ז (סוס״ק ד), בְּאוֹתָן מְקוֹמוֹת שֶׁיֵּשׁ נָהָר סָמוּךְ לַחֲצֵרוֹת, פָּשׁוּט שֶׁאָסוּר לִשְׁאֹב מַיִם שָׁם, כִּי הוּא מְמֻלָּא מַיִם מִכַּרְמְלִית לְחָצֵר שֶׁהוּא רְשׁוּת הַיָּחִיד, וּבָזֶה לֹא מָהֲנִי עֵרוּב, וְרַבִּים נִכְשָׁלִים בָּזֶה. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ:

א (ו) **לְכַסּוֹתָהּ.** שֶׁאִם לֹא יְכַסֶּנָּה הֲרֵי לֵיהּ רְשׁוּת הָרַבִּים, וְאִם עָמק שִׁלְשָׁה הֲרֵי כַּרְמְלִית, אֲבָל אִם הִיא מְכֻסָּה אֵין לָהּ אֶלָּא מְקוֹם פָּטוּר:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

נִשְׁאַר גְּדוּדִים גְּבוֹהִים עֲשָׂרָה: **(טז) אָסוּר אֲפִלּוּ לְמַלֹּאוֹת.** וְהוּא הַדִּין (י) לְטַלְטֵל בָּחָצֵר, כֵּיוָן שֶׁהוּא פָּרוּץ יוֹתֵר מֵעֲשָׂר לְמָקוֹם הָאָסוּר. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים, כְּשֶׁאֵין לְשׁוֹן הַיָּם עָמק עֲשָׂרָה, אֲבָל אִם הַלָּשׁוֹן עָמק עֲשָׂרָה שֶׁהַמַּיִם שָׁטְפוּ קַרְקָעִית הֶחָצֵר וְנַעֲשָׂה גַּמָּא עֲמֻקָּה עֲשָׂרָה טְפָחִים, דְּפָנֵי הַגַּמָּא גּוּפָא נָחְשָׁב לִמְחִיצָה בֵּין הַמַּיִם וּבֵין הֶחָצֵר (יא) וּמֻתָּר לְטַלְטֵל בָּחָצֵר, אֲבָל אָסוּר לְמַלֹּאוֹת מִמֶּנָּה כֵּיוָן שֶׁאֵין מְחִיצָה עַל גַּבֵּהּ בֵּינוֹ לְבֵין הַמַּיִם שֶׁבַּחוּץ:

א (א) **חָצֵר וְכוּ׳.** כְּלַל הַדְּבָרִים הַנֶּאֱמָרִים בְּסִימָן זֶה הוּא כָּךְ: (ט) לְפִי שֶׁשָּׁעָרוּ חֲזַ״ל שֶׁכָּל אָדָם הוּא צָרִיךְ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכָל יוֹם סָאתַיִם מַיִם לִרְחֹץ בָּהֶם פָּנָיו יָדָיו וְרַגְלָיו וּשְׁאָר עֻנָּגִים הַצְּרִיכִים לוֹ, וּכְבָר נוֹדַע דִּבְשַׁבָּת אָסוּר לִשְׁפֹּךְ מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד לִרְשׁוּת הָרַבִּים אוֹ לְכַרְמְלִית, וְדָרָךְ כָּל אָדָם לִשְׁפֹּךְ שׁוֹפְכִין שֶׁלּוֹ לַחֲצֵרוֹ הַסָּמוּךְ לְבֵיתוֹ שֶׁהוּא רְשׁוּתוֹ וְהוּא גַּם כֵּן רְשׁוּת הַיָּחִיד וּמוֹצִיא מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד לִרְשׁוּת הַיָּחִיד, וְשִׁעֲרוּ חֲזַ״ל דְּסָאתַיִם מַיִם נִבְלָעִים בְּקַרְקַע שֶׁל אַרְבַּע אַמּוֹת עַל אַרְבַּע אַמּוֹת וְאֵינָם מִטַּנְּפִים הַקַּרְקַע שֶׁל הֶחָצֵר, וְכֵיוָן שֶׁכֵּן אֵין מַקְפִּיד עֲלֵיהֶם שֶׁיֵּצְאוּ לַחוּץ דַּוְקָא, וְאִם אֲפִלּוּ אִם יָצְאוּ אַחַר כָּךְ לַחוּץ לֹא הָיְתָה מַחְשַׁבְתּוֹ לְכָךְ, וּבְשַׁבָּת בְּעֵינָן מְלָאכְתָּ מַחֲשֶׁבֶת, וְלֹא הָוֵי כְּאִלּוּ מוֹצִיא מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד לִרְשׁוּת הָרַבִּים, אֲבָל אִם הוּא פָּחוֹת מֵאַרְבַּע אַמּוֹת עַל אַרְבַּע אַמּוֹת, דְּאָז הַסָּאתַיִם מַיִם מְרֻבִּים וְאֵינָם נִבְלָעִים בַּקַּרְקַע וְנַעֲשֶׂה הֶחָצֵר רָפֶשׁ וָטִיט וְדַעְתּוֹ קָצָה בָּזֶה בִּימוֹת הַחַמָּה שָׁדָּרָךְ כָּל אָדָם לְהַקְפִּיד עַל חֲצֵרוֹ שֶׁיִּהְיֶה נָקִי, וּלְכָךְ נִיחָא לֵיהּ שֶׁיָּזוּבוּ מִשָּׁם לַחוּץ, וְאִם יָצְאוּ לַחוּץ נִתְקַיֵּם מַחְשַׁבְתּוֹ, וְיֵשׁ לִגְזֹר שֶׁמָּא יִשְׁפֹּךְ לְהַדְיָא מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד לִרְשׁוּת הָרַבִּים, וְלָכֵן צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת לָהֶחָצֵר גַּמָּא שֶׁהִיא מַחֲזֶקֶת סָאתַיִם וְאָז כְּשֶׁיִּשְׁפֹּךְ לְתוֹךְ הֶחָצֵר אֵינוֹ מַקְפִּיד עֲלֵיהֶם שֶׁיֵּצְאוּ לַחוּץ, כֵּיוָן שֶׁמָּאֲסָר לָהֶם לִירֵד וְלָנוּחַ בַּגַּמָּא וְלֹא יִתְטַנֵּף חֲצֵרוֹ, וְעַל כֵּן אֲפִלּוּ אִם יָצְאוּ לַחוּץ לֹא הָוֵי כְּמוֹצִיא מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד לִרְשׁוּת הָרַבִּים: (ב) **שֶׁהִיא סְמוּכָה לִרְשׁוּת הָרַבִּים.** לְאַפּוֹקֵי כְּשֶׁהִיא סְמוּכָה לְכַרְמְלִית, וּכְדִלְקַמָּה בְּסוֹף הַסָּעִיף: (ג) **בִּימוֹת הַחַמָּה.** שֶׁאָדָם מַקְפִּיד עַל לְכְלוּךְ חֲצֵרוֹ, וּמִסְתָּמָא נִיחָא לֵיהּ שֶׁיֵּצְא לַחוּץ: (ד) **וְכָל גַּמָּא וְכוּ׳.** וְהוּא הַדִּין שֶׁיָּכוֹל (ה) לְשַׁנּוֹתָהּ בְּעָמְקָהּ וּבָרְחָבָהּ, וְרַק שֶׁיִּהְיֶה חֻלָּלָהּ מַחֲזֶקֶת סָאתַיִם: (ה) **בַּחוּץ.** הַיְנוּ בְּצַד הֶחָצֵר: (ו) **כְּדֵי וְכוּ׳.** וְגַם כְּדֵי שֶׁלֹּא יְהֵא תַּקָּלָה לָרַבִּים [דַּרְכֵי מֹשֶׁה (סק״ב)]: (ז) **שֶׁתְּהֵא מְקוֹם פָּטוּר.** דְּעַל יְדֵי הַכְּפוּי מִסְתַּלֵּק אוֹתוֹ הַמָּקוֹם מִהַשְׁמִישׁ הָרַבִּים. וְהִנֵּה בְּגוֹנָא שֶׁצִּיֵּר בַּהַגָּ״ה, בְּלֹא הַכְּפוּי הוּא גַּם כֵּן מְקוֹם פָּטוּר, דְּהוּא פָּחוֹת מֵאַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה, אֶלָּא (ג) פֶּן יַעֲלֶה אוֹתוֹ קַרְקָעִית הָעֲמוּקָה רָפֶשׁ וָטִיט וְיִהְיֶה פָּחוֹת מִן שְׁלֹשָׁה טְפָחִים בַּגֹּבַהּ וְתִתְבַּטֵּל לְגַבֵּי רְשׁוּת הָרַבִּים: (ח) **יָכוֹל לִשְׁפֹּךְ וְכוּ׳.** וַאֲפִלּוּ נִתְמַלְּאָה מֵעֲרֶב שַׁבָּת, דְּכֵיוָן [א]דְּמִדְּאוֹרַיְתָא לֵית אִסּוּרָא כִּי אִם בְּשׁוֹפֵךְ לְהָדְיָא לִרְשׁוּת הָרַבִּים, רַק שֶׁתִּקְּנוּ חֲכָמִים גַּמָּא זֶכֶר לַשַּׁבָּת שֶׁלֹּא יִשְׁכַּח וַיִּשְׁלִיכֵם לְהָדְיָא לִרְשׁוּת הָרַבִּים, וְכֵיוָן דְּאֵיכָּא הֶכֵּרָא עַל יְדֵי עֲשִׂיַּת הַגַּמָּא, שָׁרֵי. וּמַהַאי טַעְמָא נָמֵי הִתִּירוּ לִשְׁפֹּךְ כָּל מַה שֶּׁיִּרְצֶה, אַף שֶׁהַגַּמָּא מַחֲזֶקֶת רַק סָאתַיִם וּבְוַדַּאי יֵצְאוּ הַנּוֹתָרִים לַחוּץ וְנִיחָא לֵיהּ בָּזֶה כְּדֵי שֶׁלֹּא יְהֵא מְמַלֵּא מִמֶּנָּה מַיִם מִכַּרְמְלִית:

בְּאוּר הֲלָכָה

א * חָצֵר שֶׁפְּחוּתָה וְכוּ׳. מֵירֵי שֶׁהַמַּיִם שֶׁנִּשְׁפָּכִין בְּתוֹךְ הֶחָצֵר יוֹרְדִין תַּחַת כֹּתֶל הֶחָצֵר לִרְשׁוּת הָרַבִּים, אֲבָל אִם מַבְנֶה תַּחְתִּית הֶחָצֵר בְּטוּב וְהַמַּיִם לֹא יָזוּב שָׁם, בְּוַדַּאי שָׁרֵי, וְכֵן מִשְׁמַע בַּעֲבוֹדַת הַקֹּדֶשׁ (ג ו קצד):

* שֶׁתְּהֵא חֻלָּלָהּ מַחֲזֶקֶת סָאתַיִם. וְצָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה הֶחְלֵל מַחֲזִיק סָאתַיִם קֹדֶם שֶׁיַּגִּיעוּ הַמַּיִם לְהַנֶּקֶב שֶׁעַל שְׁפָתָהּ שֶׁבּוֹ יוֹצֵא הַקְּלוּחַ לִרְשׁוּת הָרַבִּים, שֶׁאִם הַנֶּקֶב סָמוּךְ לְקַרְקַע שֶׁל הַגַּמָּא, אִם כֵּן תֶּכֶף שֶׁשּׁוֹפֵךְ לְתוֹכָהּ מְצֵט מַיִם יֵצֵא לַחוּץ עַל יָדוֹ [רַבֵּנוּ יְהוֹנָתָן בְּפֵרוּשׁוֹ (כט. ד״ה מתני׳ וכו׳ מן הנקב וכו׳). וְעַיֵּן בְּרָשׁ״י (פח.) דִּבּוּר הַמַּתְחִיל מִן הַנֶּקֶב וּבְרַשְׁבָּ״א (שם ד״ה מתני׳ חצר). וּמִכָּל מָקוֹם לְדִינָא, קָרוֹב הַדָּבָר דְּגַם הֵם מוֹדִים לִדְבָרֵי רַבֵּנוּ יְהוֹנָתָן, וְכֵן פֵּרַשׁ הַבְּרָטְנוּרָה (שם פ״ח מ״ט)], מִיהוּ בִּירוּשָׁלְמִי (עירובין פ״ח ה״ט) עַל מַתְנִיתָא זוֹ לֹא מְשַׁמַע כְּפֵרוּשׁ רַבֵּנוּ יְהוֹנָתָן לְכַאוֹרָה, עַיֵּן שָׁם:

* וְיִפְּלוּ הַמַּיִם מִיָּדוֹ לִמְקוֹם פָּטוּר. בְּבֵית יוֹסֵף כָּשֵׁם הָרִיטְבָּ״א (שם ד״ה אלא) אִיתָא דְּחֻלֵּל הַגַּמָּא נֶחְשָׁב כִּרְשׁוּת הַיָּחִיד, דְּכֵיוָן דִּפְּי הַגַּמָּא הוּא בְּתוֹךְ הֶחָצֵר, הֲרֵי הַגַּמָּא בִּכְלַל חוֹרֵי רְשׁוּת הַיָּחִיד, וּמְשַׁלְחָן עָרוּךְ מַשְׁמַע דְּאַף כְּשֶׁהוּא עֲשׂוּיָה פִּי הַגַּמָּא בַּחוּץ, כֹּל שֶׁסְּמִכָּה לְחָצֵר וְאֵין בֵּינֵיהֶם רְשׁוּת הָרַבִּים, [ב]הֲרֵי הַגַּמָּא שֶׁשּׁוֹפֵךְ בָּהּ מְקוֹם פָּטוּר [פְּרִי מְגַדִּים (א״א סק״א)]. וְלַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי לֹא נְהִירָא דְּבָרֵיהוּ כְּלָל, דְּאַף לְדַעַת הַשַּׁלְחָן עָרוּךְ בְּעֵינָן שֶׁיַּעֲשֶׂה פִּי הַגַּמָּא מִבַּחוּץ, וְכֵן מִשְׁמַע פְּשִׁטְיוּתָא דְּאֵיתָא בְּעֵינָן שֶׁיַּעֲשֶׂה פִּי הַגַּמָּא בְּתוֹךְ הֶחָצֵר, וְכֵן בַּעֲבוֹדַת הַקֹּדֶשׁ (שם אות ר) וּבְרַבֵּנוּ יְרוּחָם (נ״ב ח״י) מַשְׁמַע כֵּן, וְגַם עִקַּר דִּינוֹ לֹא יָדַעְנָא אִי שָׁרֵי לִשְׁפֹּךְ מַיִם מִבַּחוּץ לְתוֹךְ הַגַּמָּא אֲחֲרֵי שֶׁעִקַּר חֲלַל הַגַּמָּא מְכֻסֶּה בִּנְסָרִים וּלְמַעְלָה הוּא רְשׁוּת הָרַבִּים, אוֹ אִם יֵשׁ סָדָק בְּכִסּוּי הַגַּמָּא לִשְׁפֹּךְ הַמַּיִם בְּתוֹכָהּ יִתְבַּטֵּל מִמְּקוֹם זֶה מִלְּמַעְלָה שֶׁם רְשׁוּת הָרַבִּים, וְלִכְאוֹרָה אַדְרַבָּה אִם הַגַּמָּא מְגֻלֶּה יֵשׁ עָלֶיהָ שֵׁם מְקוֹם פָּטוּר כְּשֶׁאֵינָהּ רָחָב אַרְבַּע עַל אַרְבַּע, אוֹ שֶׁם כַּרְמְלִית כְּשֶׁאֵינָהּ גְּבוֹהָּ עֲשָׂרָה, אֲבָל כְּשֶׁמְּכֻסֶּה בִּנְסָרִים מֵאִי מְהַנֵּי, וּבִשְׁלָמָא לְפֵרוּשׁ הָרַמְבַּ״ם שֶׁעוֹשֶׂה כְּמִין קֻבָּה מִלְּמַעְלָה בְּמָקוֹם הַזֶּה, בְּוַדַּאי לֹא נִיחָא לְהִלּוּךְ, אֲבָל לְפִי מַה שֶּׁכָּתַב בְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ שֶׁמְּכֻסֶּה בִּנְסָרִים, צָרִיךְ עַיִן בְּעִקַּר דִּינוֹ אִם מֻתָּר בָּזֶה. וּבְעִקַּר סְבָרַת הָרִיטְבָּ״א שֶׁבֵּינַיִם שֶׁפִּיהָ בְּחָצֵר מִקְּרֵי חוֹרֵי רְשׁוּת הַיָּחִיד, עַיֵּן בְּמַאֲמַר מָרְדְּכַי (סק״א) וּבְבֵית מֵאִיר שֶׁפִּקְפְּקוּ בָּזֶה:

* יָכוֹל לִשְׁפֹּךְ בָּהּ וְכוּ׳. הַיְנוּ שֶׁמֻּתָּר לִשְׁפֹּךְ בְּחָצֵר, וְאַף עַל גַּב דְּאָסְפֵּר לְהִלּוּךְ בְּחָצֵר, כֵּיוָן דְּאֵינוֹ מַקְפִּיד עֲלֵיהֶם שֶׁיֵּצְאוּ לַחוּץ דַּוְקָא, וְאִם אֲפִלּוּ אִם יָצְאוּ לַחוּץ לֹא הָוֵי כְּמוֹצִיא מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד לִרְשׁוּת הָרַבִּים:

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(י) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ו) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים בְּשֵׁם פּוֹסְקִים: **(יא)** וְאֵין לַחוּשׁ שֶׁמָּא יַעֲלֶה הַיָּם שֶׁרְטוֹן וְיִתְבַּטֵּל הַמַּחֲצֶה, דְּמֵירֵי שֶׁהוּא רָחוֹק הַרְבֵּה מִשְּׁפַת הַיָּם. מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ו) בְּשֵׁם הַתּוֹסָפוֹת (עירובין יב: ד״ה הכא):

א (ט) כָּל זֶה מִן הַלְּבוּשׁ (ס״א), וְעַיֵּן שָׁם כִּי קַצָּתִּי: (כ) בְּגִדֵי יָשָׁע: (ג) אַחֲרוֹנִים: (ד) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ב) וּשְׁאָר פּוֹסְקִים:

[א] לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: וז״ל שו״ע הרב (ס״א): ואף על פי שאין בשפיכה זו שמחצר לרשות הרבים איסור של תורה (אם אינו שופכן סמוך לרשות הרבים ממש אלא ברחוק מעט בענין שיציאתן לרשות הרבים היא מאליהן ואינה כח שפיכתו ממש אלא כחו הוא גורם בלבד). **ב]** ובשו״ע הרב (ס״א) כתב: בין אם יעשנה בחצר בין אם יעשנה ברה״ר סמוך לחצר ממש, אלא שאם יעשנה בחוץ צריך לכסות בנסרים, שאם תהא מגולה פעמים שיהיה רפש וטיט בתוכה ולא תהא עמוקה עשרה ותהיה כרמלית, אבל כשהיא מכוסה ופיה לרה״י הרי זה חורי רה״י שהם כרה״י.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah